

Viite

Ympäristöneuvosto 25.3.2024

Ympäristöneuvosto kokoontuu 25.3.24 Brysselissä. Kokouksessa Suomea edustaa ympäristö- ja ilmastoministeri Mykkänen.

Neuvostossa on kolme varsinaista asiakohtaa. Ministerit käyvät **periaatekeskustelun komission ehdotuksesta jätepuitedirektiivin muuttamiseksi elintarvike- ja tekstiilijätteen vähentämiseksi**. Suomi pitää erittäin kannatettavana yhtenäistä lainsäädäntöä EU-alueella elintarvikejätteelle ja tekstiilijätteelle. Suomi kannattaa myös ehdotuksen tavoitteita vähentää tekstiilien ja elintarvikkeiden ympäristövaikutuksia koko elinkaaren aikana. Suomi katsoo, että olisi tarkoituksenmukaisempaa asettaa kotitalouksille vain ei-sitovia elintarvikejätteen vähentämistavoitteita. Suomi kannattaa tekstiileille ehdotettua laajennettua tuottajavastuuta ja pitää perusteltuna, että tekstiilien laajennettu tuottajavastuujärjestelmä harmonisoidaan ja otetaan kaikissa jäsenvaltioissa käyttöön. Suomi katsoo, että kaiken kerätyn tekstiilin, mukaan lukien suoraan uudelleenkäyttöön kerättävän tekstiilin, tulkitseminen ehdotuksen mukaisesti jätteeksi ei välttämättä ole tarkoituksenmukainen ratkaisu ehkäisemään tekstiilijätteen laitonta vientiä kolmansiin maihin.

Ministerit käyvät myös **periaatekeskustelun asetuksesta mikromuovien ympäristöön pääsyn vähentämiseksi muovipelleteistä**. Suomi pitää komission tavoitetta vähentää ympäristöön päätyvää mikromuovisaastetta tärkeänä ja tukee pääpiirteissään komission ehdotusta asetukseksi muovipellettien hävikkien estämiseksi toimitusketjun kaikissa vaiheissa sekä katsoo, että ehdotus kohdistuu nopeimpiin ja helpimpiin toimiin tahattoman mikromuovisaasteen vähentämiseksi. Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että asetus ei kata meriliikennettä, ottaen huomioon Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) toimesta parhaillaan valmisteltavat toimet muovipellettihävikin estämiseksi.

Ministerit **vaihtavat näkemyksiä komission tiedonannosta koskien Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoitetta**. Komission 2040-tiedonanto julkaistiin 6.2.2024 ja valtioneuvosto on linjannut kantansa E-kirjeellä E 10/2024 vp. Suomi osallistuu ympäristöneuvoston keskusteluun E-kirjeessä esitettyjen kantojen mukaisesti.

Varsinaisten asiakohtien lisäksi neuvostossa käsitellään joukko tiedotusasioita, joita puheenjohtajavaltio Belgia, komissio tai muut jäsenvaltiot ovat esittäneet. Tiedotusasioiden lista saattaa vielä päivittyä ennen neuvostoa.

Ympäristöneuvosto 25.3.24, asialistaluonnos (8.3.24):

Esityslistan hyväksyminen
(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

- a) Muut kuin lainsäädäntöasiat
b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lainsäädäntökäsittelyt

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Direktiivi jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta S. 4
Periaatekeskustelu

Asetus muovipellettihävikin estämisestä mikromuovisaasteen S. 9
vähentämiseksi
Periaatekeskustelu

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Tiedonanto Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoitteesta S. 14
Keskustelu

Muut asiat

- a) Käsiteltävänä oleva säädösehdotus (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Asetus seurantakehyksen perustamisesta selviytymiskykyisiä Euroopan metsiä varten
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- b) (mahd.) Tiedonanto ilmatoriskien hallinnasta
Komissio esittelee
- c) (mahd.) Kertomus kahdeksannesta ympäristöalan toimintaohjelmasta: väliarviointi
Komissio esittelee
- d) Yhteenvedo puheenjohtajavaltion järjestämistä korkean tason tapahtumista
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- e) Kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat: tilannekatsaus
Komission tiedotusasia

- f) Yhteenvedot tärkeimmistä viimeaikaisista kansainvälisistä kokouksista
- Muuttavien luonnonvaraisten eläinten suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssin 14. kokous (COP 14)
(Samarkand Uzbekistan, 12.–17. helmikuuta 2024)
  - YK:n ympäristökokouksen kuudes istunto (UNEA-6)
(Nairobi Kenia, 26. helmikuuta – 1. maaliskuuta 2024)

Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

- g) Monenvälisten ympäristösopimusten ratifiointi – kiireelliset toimet tarpeen
Komission tiedotusasia
- h) Vuotuista poliittista vuoropuhelua koskeva Karlovy Varyn julistus ja tarve vahvistaa oikeudenmukaista siirtymää alueilla, joihin hiilestä irtautuminen vaikuttaa
Tšekin ja Slovakian valtuuskunnat tiedottavat

Ympäristöministeriö

Perusmuistio

EU/950/2023-YM-15

Sten Sirje

18.3.2024

Direktiivi jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta

Kokous

Ympäristöneuvosto 25.3.2024

Eduskuntatunnus

U 67/2023 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 5.7.2023 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta tekstiili- ja elintarvikejätteen vähentämiseksi (jätepuitedirektiivin muutos).

Komissio esitteli lainsäädäntöehdotuksensa ja vaikutustenarvioinnin ympäristötyöryhmässä 12.7.2023. Maatalous- ja kalastusneuvosto keskusteli 23.10.2023 komission jätepuitedirektiivin muutosehdotuksen elintarvikenäkökohdista. Belgia puheenjohtajavaltiona on järjestänyt viisi ympäristötyöryhmän kokousta (kuudes 18.3.). Ympäristöneuvosto käy 25.3.24 ehdotuksesta periaatekeskustelun. Belgian tavoitteena on saavuttaa neuvoston yleisnäkemyksen kesäkuun ympäristöneuvostossa.

Suomen kanta

Suomen kanta on esitetty U-kirjelmässä U 67/2023 vp.

Suomi pitää erittäin kannatettavana yhtenäistä lainsäädäntöä EU alueella elintarvikejätteelle ja tekstiilijätteelle. Suomi kannattaa myös ehdotuksen tavoitteita vähentää tekstiilien ja elintarvikkeiden ympäristövaikutuksia koko elinkaaren aikana. Lisäksi jättepuitedirektiivin etusijajärjestyksen ja uudelleenikäytön vahvistaminen on erittäin tärkeää.

Suomi suhtautuu myönteisesti komission tavoitteeseen vähentää elintarvikejätteen määrää eri sektoreilla. Suomi katsoo, että olisi tarkoituksenmukaisempaa asettaa kotitalouksille vain ei-sitovia elintarvikejätteen vähentämistavoitteita.

Suomi kannattaa tekstiileille ehdotettua laajennettua tuottajavastuuta ja pitää perusteltuna, että tekstiilien laajennettu tuottajavastuujärjestelmä harmonisoidaan ja otetaan kaikissa jäsenvaltioissa käyttöön. Suomi katsoo, että kaiken kerätyn tekstiilin, mukaan lukien suoraan uudelleenikäyttöön kerättävän tekstiilin, tulkitseminen ehdotuksen mukaisesti jätteeksi ei välttämättä ole tarkoituksenmukainen ratkaisu ehkäisemään tekstiilijätteen laitonta vientiä kolmansiin maihin.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksella muutettaisiin jättepuitedirektiiviä elintarvikejätteen ja tekstiilijätteen osalta. Ehdotus on osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja perustuu kiertotalouden toimintasuunnitelmaan, pellolta pöytään - strategiaan sekä tekstiilistrategiaan.

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja:

Puheenjohtajavaltio on laatinut neuvostoa varten tausta-asiakirjan, jonka keskeinen sisältö kuvataan alla.

Elintarvikejäte

Direktiivissä asetettaisiin oikeudellisesti sitovat tavoitteet jäsenvaltioille elintarvikejätteen vähentämiseksi 31.12.2030 mennessä verrattuna vuoteen 2020.

Jäsenvaltioiden tulisi vähentää:

- a) 10 % elintarvikejätteen määrää elintarviketeollisuudessa, sekä
- b) 30 % elintarvikejätteen määrää henkilöä kohden kaupassa ja muussa ruoan jakelussa, ravintoloissa ja ruokapalveluissa sekä kotitalouksissa vuoden 2020 määrään.

Ehdotus ei sisällä vähentämistavoitteita alkutuotannolle. Vuoden 2027 loppuun mennessä toteutettavassa tavoitteiden uudelleentarkastelussa voidaan tarkastella tavoitteita ja laajentaa tavoitteet elintarvikeketjun muihin vaiheisiin.

Keskeisimpiä keskustelunaiheita jäsenvaltioiden välillä ovat olleet ehdotettuihin tavoitteisiin sisältyvä elintarvikejätteen syömäkelvoton osuus (kuoret, luut), jota on vaikea vähentää erityisesti kotitalouksissa.

Jäsenvaltiot ovat ilmaisseet huolensa myös vertailuvuodesta 2020, joka oli pandemian takia hyvin erikoinen. Jäsenvaltiot ovat suhtautuneet myönteisesti mahdollisuuteen käyttää aikaisempaa viitevuotta, jos tarvittavat tiedot ovat saatavilla. Jäsenvaltiot ovat myös ehdottaneet, että myöhemmän viitevuoden käyttö olisi mahdollista.

Ehdotuksessa on myös esitetty jäsenvaltioille toimia elintarvikejätteen vähentämiseksi sekä elintarvikejätteen vähentämishelman päivitysaikataulua näiden toimien sisällyttämiseksi suunnitelmaan. Neuvotteluissa jäsenmaat suhtautuvat pääosin myönteisesti elintarvikejätteen syntymisen ehkäiseviin toimiin.

Tekstiilijäte

Muutoksella otettaisiin käyttöön tekstiilien laajennettu tuottajavastuujärjestelmä, joka velvoittaa tekstiilintuottajat kattamaan tekstiilijätehuollon kustannukset. Neuvotteluissa jäsenmaat ovat toivoneet mahdollisimman laajaa tuottajan määritelmää sisältäen mikroyritykset, mutta samalla tunnustaneet tarpeen vähentää näihin tuottajiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa.

Jotta vältettäisiin tuottajavastuujärjestelmien alirahoitus jäsenvaltioissa, joiden markkinoille tuodaan runsaasti käytettyjä tekstiilejä, puheenjohtajavaltio on ehdottanut, että jäsenvaltiot voisivat sisällyttää kaupalliset uudelleenkäyttötoimijat halutessaan tuottajajärjestelmiinsä.

Ehdotuksen yhtenä tavoitteena on lopettaa tekstiilijätteen laitton vienti käytetyiksi tekstiileiksi luokiteltuna. Tämän vuoksi ehdotuksessa säädettäisiin, että kaikkia erilliskerättyjä (myös uudelleenkäyttökelpoisia) tekstiilejä ja jalkineita pidettäisiin jätteinä ennen ammattimaista lajittelua. Tästä poikkeuksena olisivat tekstiilit ja jalkineet, jotka uudelleenkäyttötoimijoiden ammattilaiset henkilökohtaisesti arvioivat heti vastaanoton yhteydessä uudelleenkäyttöön kelpaaviksi.

Osuus - ja yhteisötalouden toimijoilla on keskeinen rooli jäsenvaltioiden nykyisissä tekstiilinkeräysjärjestelmissä. Ehdotuksella pyritään ylläpitämään ja tukemaan näiden toimijoiden asemaa myös tuottajavastuujärjestelmässä. Puheenjohtajavaltio on ehdottanut, että sosiaaliset toimijat määriteltäisiin selkeästi, ja samalla näiden toimijoiden raportointi - ja lajitteluvälitteet määritetään. Ehdotuksessa täsmennetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuottajavastuuorganisaatioiden perustamassa keräysjärjestelmässä säilytetään mahdollisuus sosiaalisten toimijoiden tekstiilien uudelleenkäyttötoiminnalle.

Tilastotiedon puuttuessa ehdotuksessa ei aseteta tavoitteita tekstiilijätteen syntymisen ehkäisemiselle, uudelleenkäytölle tai kierrätykselle. Puheenjohtajamaan ehdotuksessa vuoden 2028 loppuun mennessä annettaisiin komissiolle tehtäväksi harkita jätteen syntymisen ehkäisemistä, keräämistä, uudelleenkäyttöön valmistelua ja kierrätystä koskevien tavoitteiden asettamista tekstiilijätteelle.

Puheenjohtajavaltio on esittänyt seuraavat kysymykset ministereille ympäristöneuvostoa varten:

- *Oletteko samaa mieltä siitä, että ehdotetut sitovat tavoitteet ovat jäsenvaltioille riittävät ja kattavat, jotta voidaan saavuttaa YK:n kestävä kehityksen tavoite vähentää maailmanlaajuisista vähittäiskaupan sekä kuluttajatasolla ruokahävikkiä 50 prosenttia asukasta kohden sekä elintarvikehävikkiä koko tuotanto - ja toimitusketjuissa vuoteen 2030 mennessä?*
- *Onko ehdotettu tekstiilin tuottajien laajennettu vastuu jätehierarkiaperiaatteisiin perustuva tehokas toimenpide vähentämään tekstiilialan suuria ympäristövaikutuksia, kuitenkin kunnioittaen ja vahvistaen myös osuus - ja yhteisötalouden toimijoiden roolia?*

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 192 artikla 1 kohta Ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä Euroopan parlamentin kanssa.

Neuvostossa päätökset tehdään määränemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa ehdotuksen käsittelystä vastaa ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta (ENVI), joka antoi lausuntonsa 14.2.2024. Täysistunto äänesti 13.3.2024. Euroopan parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta (AGRI) antaa asiasta lausunnon.

Kansallinen valmistelu

Komission lainsäädäntöehdotus esiteltiin ympäristöjaoston (EU23), maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) sekä metsäjaoston (EU14) yhteiskokouksessa 16.8.2023. U-kirjelmän kirjallinen käsittely näissä jaostoissa 2.- 4.10.2023. EU-ministerivaliokunnassa U-kirjelmän käsittely 13.10.2023.

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU18) 17.10.2023 ja EU- ministerivaliokunta 20.10.2023 (maatalous- ja kalastusneuvosto 23.10.2023).

Ympäristöjaosto (EU23) 14.3.24 ja EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 20.- 21.3.24 (ympäristöneuvosto 25.3.24).

Eduskuntakäsittely

U-kirjelmä: YmVL 21/2023 vp, MmVL 16/2023 vp, SuVL 15/2023 vp
Suuri valiokunta 20.10.2023 (maatalous- ja kalastusneuvosto 23.10.23).
Suuri valiokunta 22.3.24 (ympäristöneuvosto 25.3.24).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Direktiivimuutoksen täytäntöönpano edellyttäisi muutoksia ainakin jätelakiin ja jäte-asetukseen. Ehdotuksen mukaiset elintarvikejätteen vähentämistä koskevat sitovat velvoitteet tulisivat lisättäväksi jätelakiin. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 kohdan mukaan luonnon- ja ympäristönsuojelua koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Direktiiviehdotuksen taloudellisia vaikutuksia on kuvattu U-kirjelmässä U 67/2023 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja 7365/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Sirje Stén, YM, puh. 0295 250 276

VAHVA-tunnus

EU/950/2023

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Ympäristöministeriö

Perusmuistio

EU/1155/2023-YM-15

Saarnilehto Merja

18.3.2024

Asetus muovipellettihävikin estämisestä mikromuovisaasteenvähentämiseksi

Kokous

Ympäristöneuvosto 25.3.2024

Eduskuntatunnus

U 2/2024 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajavaltion Belgian tavoitteena on käydä ympäristöneuvostossa 25.3.2024 periaatekeskustelu muovipellettejä koskevasta asetusehdotuksesta.

Komissio antoi ehdotuksen muovipellettien hävikkien estämistä mikromuovisaasteen vähentämiseksi koskevasta asetuksesta 16.10.2023 (COM (2023) 645 final). Ehdotusta on käsitelty neuvoston ympäristötyöryhmässä 14.2.2024 alkaen. Parlamentti äänestää muutosehdotuksesta todennäköisesti 20.4.2024. Neuvoston yleisnäkemyksen aikataulusta ei ole vielä tietoa.

Suomen kanta

Suomen kanta on esitetty U-kirjelmässä U 2/2024 vp.

Suomi pitää komission tavoitetta vähentää ympäristöön päätyvää mikromuovisaastetta tärkeänä ja tukee pääpiirteissään komission ehdotusta asetukseksi muovipellettien hävikkien estämiseksi toimitusketjun kaikissa vaiheissa. Suomi katsoo, että ehdotus kohdistuu nopeimpiin ja helpoimpiin toimiin tahattoman mikromuovisaasteen vähentämiseksi.

Suomi kannattaa ehdotuksen keskeistä pyrkimystä varmistaa, että pellettejä käsittelevät toimijat toteuttavat tarvittavat varotoimenpiteet hävikin estämiseksi, kuitenkin niin, että pienille ja keskisuurille yrityksille asetetaan kevyempiä vaatimuksia. Suomi pitää tärkeänä tarkastella neuvotteluissa myös EU:n ulkopuolisia liikenteenharjoittajia koskevia vaatimuksia ja niiden valvontaa huomioiden pellettihävikin tehokas estäminen, tasapuolinen toimintaympäristö ja valvontaan liittyvät haasteet.

Suomi pitää tärkeänä huomioida ehdotuksen käsittelyssä sen jäsenvaltioille asettamat vaatimukset sekä valmistautua niiden toimeenpanoon. Tarpeetonta hallinnollista taakkaa tulee minimoida esimerkiksi EU:n liikenteenharjoittajia koskevien velvoitteiden osalta. Lisäksi rekisterin ulottamisen tarkoituksenmukaisuutta liikenteenharjoittajiin tulee arvioida.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että asetus ei kata meriliikennettä, ottaen huomioon Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) toimesta parhaillaan valmisteltavat toimet muovipellettihävikin estämiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotus on kokonaisuudessaan kuvattu U-kirjelmässä U 2/2024 vp.

Puheenjohtajan tausta-asiakirja

Puheenjohtajan ympäristöneuvoston periaatekeskustelua varten laatiman tausta-asiakirjan keskeinen sisältö esitetään alla.

EU:n vuoden 2018 muovien kiertotaloutta koskevassa strategiassa tunnustettiin mikromuovien ympäristöriskit ja mahdolliset terveysriskit ihmisille sekä kannatettiin innovatiivisten ratkaisujen kohdentamista mikromuovikuormituksen eri lähteisiin. Vuonna 2019 myös komission tieteellisten neuvonantajien johtoryhmä tunnisti mikromuovisaastumisen mahdollisesti aiheuttamat riskit ja kannusti turvaamistoiimiin. Vuoden 2020 kiertotalouden toimintasuunnitelmassa komissio sitoutui puuttumaan mikromuovien esiintymiseen ympäristössä rajoittamalla tarkoituksellisesti lisättyä mikromuoveja tuotteissa sekä puuttamalla mikromuovien tahattomiin päästöihin. Vuonna 2021 komissio esitti Päästöön Eurooppa -toimintasuunnitelmassa, että EU:n tulisi vähentää tahallisia ja tahattomia mikromuovipäästöjä ympäristöön yhteensä 30 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.

Komissio hyväksyi 25.9.2023 asetuksen tuotteisiin lisättyjen mikromuovien rajoittamisesta. Ehdotuksen muovipellettihävikkien ympäristöön päätyminen ehkäisemisestä komissio antoi 16.10.2023. Muovipellettihävikki on tahattoman mikromuovikuormituksen suurimpia lähteitä.

Muovipellettejä käytetään teollisena raaka-aineena kaikessa muovintuotannossa. Teollisuuden raaka-aineeksi muoveja tulee eri muodoissa - pelletteinä, hiutaleina, jauheina ja nestemäisinä - joita yhteisesti kutsutaan ”*pre-production plastic pellets*”. Ehdotuksessa käytetään yleistermiä ”pelletit”. Nykyiset käsittelykäytännöt aiheuttavat pellettien hävikkiä toimitusketjun kaikissa vaiheissa, erityisesti tuotannossa, jalostuksessa (neitseelliset tai kierrätetyt pelletit), kuljetus- ja muissa logistiikkatoiminnoissa, kierrätyksessä ja jätehuollossa. Ympäristöön päässeitä muovipellettejä on lähes mahdotonta kerätä talteen uudelleen. Lisäksi muovipelletit leviävät helposti laajoille alueille tuulen ja veden virtauksen mukana.

Muovipellettihävikit vaikuttavat haitallisesti ympäristöön, ilmastoon, mahdollisesti ihmisten terveyteen sekä talouteen (esim. kalastukseen, maatalouteen, matkailuun). Arvioiden mukaan EU:n alueella ympäristöön pääsi 52 140 – 184 290 tonnia pellettejä vuonna 2019. Tämä on vastaa 2 100 – 7 300 täyttä pellettirekkaa vuodessa. Muovipelletin hävikki ympäristöön on tahattomien mikromuovipäästöjen kolmanneksi suurin lähde.

Ehdotuksen odotetaan vähentävän pellettihävikkiä jopa 74 prosenttia. Muovipellettien hävikin ja siten niiden haitallisten vaikutusten vähentämisen lisäksi EU:n yhteisten toimien odotetaan edistävän yritysten toimintaedellytysten tasapuolisuutta koko EU:ssa.

Ehdotuksessa esitetään toimenpiteitä, jotka toimitusketjun eri toimijoiden on toteutettava, sekä raportointia ja vaatimustenmukaisuutta koskeva järjestelmä:

Toimenpiteet

Muovipellettihävikit aiheutuvat suurelta osin tietoisuuden puutteesta ja huonoista käsittelykäytännöistä, joten niitä on mahdollista vähentää merkittävästi nopeilla toimenpiteillä. Komissio ehdottaa, että kaikki EU:ssa yli viisi tonnia vuodessa pellettejä käsittelevät toimijat sekä kaikki muovipellettejä EU:n alueella kuljettavat EU:n ja EU:n ulkopuoliset liikenteen harjoittajat toteuttavat tarvittavat toimenpiteet seuraavassa tärkeysjärjestyksessä: pellettien hävikin estäminen; pellettien leviämisen estäminen sen varmistamiseksi, etteivät ne saastutaa ympäristöä ja viimeisenä vaihtoehtona vuodon tai hävikin siivoaminen. Toimenpiteet on lueteltu ehdotuksen liitteissä I ja III. Edelläkävijät ovat jo toteuttaneet kyseisiä toimenpiteitä. Kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet vaatia myös täydentäviä toimenpiteitä.

Raportointi - ja vaatimustenmukaisuusjärjestelmä

Kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on keskeinen rooli ehdotuksen vaatimustenmukaisuutta koskevassa järjestelmässä, koska niiden on suoritettava riskiperusteisia ympäristötarkastuksia ja muita asetuksen edellyttämiä todentamistoimenpiteitä. Lisäksi suurempien toimijoiden on avustettava kansallisia toimivaltaisia viranomaisia vaatimustenmukaisuuden todentamisessa hankkimalla riippumattoman kolmannen osapuolen antama vaatimustenmukaisuustodistus. Pienemmiltä toimijoilta ei niihin kohdistuvan taakan vähentämiseksi edellytetä ulkopuolista todistusta, vaan niiden on toimitettava omaehtoinen vakuutus, joka todistaa niiden vaatimustenmukaisuuden. Sekä todistukset että omaehtoiset vakuutukset tulee ilmoittaa toimivaltaisille viranomaisille. Lisäksi suunnitelmassa on yhdenmukainen menetelmä muovipellettihävikin arviointiin.

Meriliikenne

Ehdotus ei kata muovipellettien meriliikenteestä aiheutuvia hävikkejä. Vaikka merenkulun onnettomuuksista aiheutuvat hävikit ovat satunnaisia, aiheuttavat ne äkillisiä ja merkittäviä kielteisiä vaikutuksia paikallisille ekosysteemeille ja vaikutuksen kohteena olleille yhteisöille, kuten viimeaikaiset pellettitapaukset Espanjan ja Ranskan rannikoilla ovat osoittaneet. Kansainvälisessä merenkulkujärjestyksessä (IMO) käydään keskusteluja vähentää muovipellettien kuljetuksiin liittyviä ympäristöriskejä vapaaehtoisilla ja pakollisilla toimenpiteillä. Keskustelu koskevat kuljetusten tietoja, laadukasta pakkaamista ja turvallista säilytystä/ahtaamista (*stowage*). IMO:n keskustelujen ei kuitenkaan odoteta johtavan pakollisiin toimenpiteisiin lyhyellä aikavälillä.

Ympäristöneuvostossa on tarkoitus käydä periaatekeskustelu puheenjohtajan seuraavien kysymysten pohjalta:

1. *Ehdotuksen tavoitteet huomioon ottaen, pidätekö ehdotettuja toimenpiteitä riittävinä?*
2. *Miten arvioitte ehdotusta vastuiden näkökulmasta, mukaan lukien julkisille ja yksityisille toimijoille kohdennettu vaatimustenmukaisuuden valvonta?*
3. *Ottaen huomioon IMO:ssa käytävien keskustelujen tilanne, olisiko merenkulkua koskevia toimenpiteitä sisällytettävä myös asetusehdotukseen?*

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Asetusedotus: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 192 artiklan 1 kohta (ympäristö). Ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvostossa päätökset tehdään määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin ENVI-valiokunnan äänestys 19.3.2024 asetusehdotuksesta, täysistuntoäänestys 20.4.2024.

Kansallinen valmistelu

Ympäristöjaosto (EU23) 5.12.2023 (asetusehdotuksen esittely), ympäristöjaoston ja liikennejaoston (EU22) kirjallinen menettely 15. - 21.12.2023 (U-kirjelmä).

Ympäristöjaosto (EU23) 14.3.2024 ja EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 20. - 21.3.2024 (ympäristöneuvosto 25.3.2024).

Eduskuntakäsittely

Ympäristövaliokunta 5.3.2024 (U-kirjelmä)

Suuri valiokunta 22.3.2024 (ympäristöneuvosto 25.3.2024)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotettu asetukset on suoraan sovellettava eikä siten pääsääntöisesti edellytä kansallista täytäntöönpanoa. Ehdotus sisältää kuitenkin esim. viranomaisvelvoitteita, jotka edellyttävät myös kansallista lainsäädäntöä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 kohdan mukaan luonnon- ja ympäristönsuojelua koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksen taloudelliset ja muut vaikutukset on kuvattu U-kirjelmässä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja 7753/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ympäristöneuvos Merja Saarnilehto, YM, p. 0295 250 259

VAHVA-tunnus

EU/1155/2023

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Ympäristöministeriö

Perusmuistio

EU/759/2023-YM-12

Aho Laura

18.3.2024

Tiedonanto Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoitteesta

Kokous

Ympäristöneuvosto 25.3.2024

Eduskuntatunnus

E 10/2024 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 6.2.2024 tiedonannon 2040-ilmastotavoitteesta sekä etenemisestä kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä (KOM(2024) 63 final). Ympäristöministerit käyvät tiedonannon pohjalta näkemystenvaihdon ympäristöneuvostossa 25.3.2024.

Tiedonantoa ja siihen liittyvää vaikutustenarviota on käsitelty tähän mennessä neljässä neuvoston ympäristöryhmän kokouksessa. Neuvoston puheenjohtajavaltio Belgia ei tämän hetkisen tiedon mukaan ole laatimassa tiedonannosta neuvoston päätelmiä. Belgian suunnitelma kuitenkin on, että tiedonannosta käydään periaatekeskustelu ympäristöneuvostossa kesäkuussa 2024. Tässä vaiheessa on epäselvää, miten ja milloin EU:n 2040 ilmastotavoitteesta päätetään.

Suomen kanta

Valtioneuvoston kanta on määritelty E-kirjeellä E 10/2024 vp. Suomi osallistuu ympäristöneuvoston keskusteluun E-kirjeessä esitettyjen kantojen mukaisesti.

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi 6.2.2024 tiedonannon ilmastotavoitteesta sekä etenemisestä kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä ("Turvattu tulevaisuus – Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä kestävässä, oikeudenmukaisessa ja vauraassa yhteiskunnassa"). Tiedonanto sisältää komission suosituksen EU:n 2040-ilmastotavoitteeksi.

Komission tiedonannon sisältö on kuvattu 15.3.2024 eduskunnalle toimitetussa E-kirjeessä E 10/2024 vp.

Puheenjohtajan tausta-asiakirja

Ympäristöneuvoston näkemystenvaihtoa varten laaditun puheenjohtajan tausta-asiakirjan keskeinen sisältö esitetään alla.

Komission tiedonannossa esitetään visio vuoden 2030 jälkeen tarvittavista muutoksista ja suositellaan 90 %:n nettopäästövähennystavoitteen asettamista vuodelle 2040 (verrattuna vuoden 1990 tasoon) varmistamaan vuodelle 2050 asetetun ilmastoneutraalustavoitteen saavuttaminen. Suositeltu tavoite on linjassa tieteellisten suositusten ja Pariisin sopimuksen kanssa.

Tiedonannon pohjalta tullaan keskustelemaan vuoden 2030 jälkeisen ajan säädöskehikosta. Seuraava komissio antaa EU:n ilmastolain muuttamiseksi ehdotuksen, joka sisältää 2040-ilmastotavoitteen. Lisäksi seuraava komissio antaa ehdotukset 2040-tavoitetta toimeenpanevista säädöksistä.

Komission tiedonannon ja siihen liittyvän vaikutustenarvioasiakirjan yksityiskohtainen käsittely käynnistyi neuvoston työryhmässä 12.2.2024.

Tiedonannon mukaan yhteiskunnan sähköistyminen on keskiössä siirryttäessä vuoteen 2040 mennessä täysin hiilidioksidivapaaseen energijärjestelmään rakennuksissa, liikenteessä ja teollisuudessa. Siirtymä pois fossiilisten polttoaineiden käytöstä vahvistaa EU:n strategista autonomiaa ja vähentää fossiilisiin polttoaineisiin liittyviä hintashokkeja. Uusiutuva energia on keskiössä, mutta kaikkia vähäpäästöisiä energiantuotantotapoja tarvitaan. Teollisuuden vähähiilistyminen tarvitsee tuekseen kiertotaloutta, tehostettua hiilidioksidin talteenottoa, vähäpäästöisten ratkaisujen kehitystä sekä EU:n kilpailukykyä tukevan toimintaympäristön.

Liikenteen päästöjen pitäisi vähentyä eri toimien avulla noin 80 %:lla vuoteen 2040 mennessä verrattuna vuoden 2015 tasoon. Maatalouden ja maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöjen tulee vähentyä samalla kun turvataan edullinen ja laadukas ruoantuotanto EU:ssa.

EU:n 2030 -ilmastotavoitetta toimeenpanevan lainsäädännön täysi toimeenpano on lähtökohta 2040-ilmastotavoitteen saavuttamiselle. Lisäksi keskeistä ovat oikeudenmukainen siirtymä, kestävä kilpailukyky sekä teollisuuden ja maataloustoimijoiden kanssa käytävä strateginen dialogi. Hiilidioksidin hinnoittelu säilyy keskeisenä muutoksen ajurina. EU:n päästäkaupan tueksi tarvitaan myös mm. energiaverotusta ja fossiilisten polttoaineiden tuista luopumista.

Nolla- ja vähäpäästöisten teknologioiden käyttöönoton yleistyminen luo pohjan EU:n clean tech -sisämarkkinoiden kehittymiselle sekä edistää toimialan tutkimus- ja kehitystoimintaa.

EU:n tulee myös jatkaa globaalien ilmastotoimien edistämistä.

Tiedonannon mukaan ilmastomuutoksen etenemisestä aiheutuvat sään ääri-ilmiöt ovat yleistyneet viime vuosina ja näistä on aiheutunut sekä inhimillisiä että taloudellisia menetyksiä.

Komission mukaan 2040-tavoitteen toimeenpanemiseksi tarvittava investointien lisäys suhteessa vuosina 2011 - 2020 vallinneeseen energiainvestointien tasoon vastaisi 1,5 prosenttia EU-alueen BKT:sta. Samalla korostetaan, että ilmastotoimien tekemättömyys aikaansaisi vielä paljon suuremmat kustannukset tulevien vuosikymmenien aikana.

Euroopan investointipankin ja muiden institutionaalisten rahoituslaitosten toimilla on keskeinen asema siinä, että myös yksityistä rahoitusta ohjautuu riittävästi tukemaan puhdasta siirtymää. Lisäksi keskeistä on kohdennettu julkinen tuki hyödyntäen, muun muassa Innovaatiorahastoa, EU:n päästökaupan huutokauppataloja sekä EU:n budjettia.

Ympäristöneuvostossa on tarkoitus käydä näkemystenvaihto seuraavien kysymysten pohjalta:

- i) Miten EU:n tulisi tavoitella siirtymää ilmastoneutraaliuteen samalla kun ilmastomuutos etenee ja siitä johtuvat reaalikustannukset kasvavat. Mitkä ovat keskeiset lähtökohdat vuoden 2030 jälkeisen ajan säädöskehikolle?*
- ii) Millä talouden sektoreilla on suurimmat mahdollisuudet vaikuttaa vuoden 2030 jälkeisen ajan siirtymään ja mitkä ovat suurimmat haasteet?*

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedonanto, joka ei ole oikeudellisesti sitova.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Tämän hetkisen tiedon mukaan nykyinen Euroopan parlamentti ei tule käsittelemään ehdotusta.

Kansallinen valmistelu

Komission tiedonanto esiteltiin ympäristöjaoston (EU23), metsäjaoston (EU14), maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18), energia- ja Euratom-jaoston (EU21) ja liikennejaoston (EU22) yhteiskokouksessa 9.2.2024. E-kirjeluonnos käsiteltiin ympäristöjaoston (EU23), metsäjaoston (EU14), maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) ja liikennejaoston (EU22) kirjallisessa menettelyssä 8.3.2024 -11.3.2024. E-kirje EU-ministerivaliokunta 15.3.2024.

Ympäristöjaosto (EU23) 14.3.2024 ja EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 20. - 21.3.2024 (ympäristöneuvosto 25.3.2024).

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 22.3.24 (ympäristöneuvosto 25.3.24)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Tiedonannolla ei ole suoria vaikutuksia Ahvenanmaalle. Toimivallanjako EU-asioissa valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan. Ahvenanmaan asemaa arvioidaan erikseen komission 2040 ilmastotavoitetta toimeenpaneissa säädösehdotuksia käsittelevissä eduskuntakirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannolla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja 7427/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Laura Aho, YM, p. 050 598 2554, laura.aho@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/759/2023

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet